

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет філології

Кафедра української мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика викладання української мови
у вищих навчальних закладах

Освітня програма 035.01 “Українська мова і література” (другий
магістерський рівень)

Спеціальність 035 “Філологія”

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” серпня 2018 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	<i>“Методика викладання української мови у вищих навчальних закладах”</i>
Викладач	кандидат філологічних наук, доцент Грещук Валентина Василівна
Контактний телефон викладача	050-687-93-63
E-mail викладача	zavershok@gmail.com
Формат дисципліни	денна
Обсяг дисципліни	90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Обговорення основних аспектів щодо підготовки лекційних, практичних занять із мовознавчих дисциплін.
2. Анотація до курсу	
<p>Основним завданням курсу є формування професійної мовно-комунікативної компетенції студентів-філологів. Важливими аспектами лінгводидактичної моделі розвитку фахової майстерності майбутніх викладачів-словесників є обґрунтування принципів навчання, визначення характеру взаємодії між викладачем та студентом, презентація ефективних форм, методів, засобів навчання у вищих навчальних закладах. Курс <i>“Методика викладання української мови у вищих навчальних закладах”</i> передбачає вивчення концептуальних засад мовної освіти в Україні.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою курсу є підготовка магістрів до виконання обов'язків викладача мовознавчих дисциплін вищого навчального закладу, проведення науково-пошукової роботи, керівництва дослідницькою роботою студентів; організації навчально-виховного процесу найефективнішими формами, найдоцільнішими методами та прийомами навчання на сучасному етапі розвитку вищої школи.</p> <p>Курс передбачає такі цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підготовку майбутніх викладачів мовознавчих дисциплін до педагогічної діяльності в умовах адаптації вищої освіти в Україні до Європейської системи ЕСТБ; - ознайомити з особливостями роботи викладача-філолога у школах нового типу та вищих навчальних закладах; - подати стислий історичний екскурс з розділу методика, а також окреслити сучасні проблеми, що є предметом дискусій, досліджень; - формувати творчі та дослідницькі уміння і навички (діагностичні, прогностичні, організаційні, комунікативні), мовленнєву компетентність; - забезпечити самостійну розробку магістерського змісту занять різних типів і форм (лекції, заліки, іспити, конференції, консультації); - виховувати постійну потребу працювати з психолого-педагогічною, методичною літературою; - розвивати вміння анотувати монографічні праці, присвячені актуальним проблемам методики; - розвивати вміння у майбутніх викладачів раціонально та науково обґрунтовано організовувати самостійну роботу студентів; - стимулювати науково-методичної творчості магістрантів, прагнення вдосконалювати свою педагогічну освіту; - розвивати навички своєчасного й умілого використання технічних засобів навчання і засобів мультимедіа для проведення занять з мовознавчих і лінгводидактичних дисциплін; - виховати у магістрантів особистісних якостей майбутнього педагога, 	

відповідального ставлення до виконання ролі викладача, прагнення постійно займатися самоосвітою, саморозвитком, самовдосконаленням.

4. Результати навчання (компетентності)

У процесі опанування дисципліни магістранти мають оволодіти такими **компетентностями**:

- ✓ здатність працювати індивідуально, у парах і в групах;
- ✓ загальнопрофесійною здатністю майбутнього фахівця реалізувати професійну й особистісну самоосвіту, визначати індивідуальну освітню траєкторію, проектувати професійне зростання;
- ✓ лінгвістичною здатністю, що містить знання механізмів комунікативної діяльності, володіння нормами сучасної української літературної мови, правилами культури спілкування, побудови комунікативних стратегій тощо;
- ✓ здатністю застосовувати сучасні методики й технології організації навчально-виховного процесу на різних освітньо-кваліфікаційних рівнях у вищих навчальних закладах;
- ✓ здатністю аналізувати результати наукових досліджень, застосовувати їх у процесі розв'язання конкретних освітніх і дослідницьких завдань; здійснювати навчання мовознавчих дисциплін на дослідницьких засадах; організувати дослідницьку роботу студентів здійснювати наукове дослідження з використанням сучасних методів;
- ✓ здатністю проектувати новий навчальний зміст та адекватні йому технології й методики навчання, проектувати форми й методи контролю якості освіти, у тому числі із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- ✓ здатність кваліфіковано працювати зі значними обсягами інформації;
- ✓ здатність аналізувати, критично оцінювати, сприймати, застосовувати медіатексти різних видів, жанрів, аналізувати функціонування медіа в соціумі.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
I	035 Філологія 035.01 Українська мова і література	1	Нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Методика навчання мовознавчих дисциплін як наука і навчальна дисципліна. 1. Загальні питання методики навчання мовознавчих дисциплін як галузі сучасної педагогічної науки. 2. Об'єкт, предмет методики	лекція	3, 5, 7, 10, 12,	2 год	5 балів,	протягом семестру згідно з розкладом занять
	практичне заняття	14, 17, 20, 23, 25, 26	2 год		
	самостійна робота		4 год	6 балів	
			опрацювати відповідні наукові		

<p>навчання мовознавчих дисциплін та основні підходи до навчання мовознавчих дисциплін у вищому навчальному закладі.</p> <p>3. Закономірності, принципи методики навчання мовознавчих дисциплін у вищих навчальних закладах.</p> <p>4. Зв'язок методики навчання мовознавчих дисциплін із суміжними науками.</p> <p>5. Зміст, структура курсу та методи наукового дослідження.</p>			джерела		
<p>Тема 2. Історія розвитку методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі.</p> <p>1. Основні етапи становлення й розвитку методики навчання мовознавчих дисциплін у вищих освітніх закладах.</p> <p>2. Особливості становлення й розвитку методики викладання мовознавчих дисциплін у вищій школі наприкінці XIX – 30 рр. XX століття.</p> <p>3. Розвиток методики викладання мовознавчих дисциплін у 40 – 60 роки XX століття.</p> <p>4. Розвиток методики навчання мовознавчих дисциплін у 70 – 90 роки XX століття.</p> <p>5. Особливості розвитку методики навчання мовознавчих дисциплін у XXI столітті.</p>	<p>практичне заняття</p> <p>самостійна робота</p>	<p>10, 14, 20, 23, 25, 29, 30, 31</p>	<p>2 год</p> <p>6 год</p> <p>опрацювати відповідні наукові джерела</p>	<p>5 балів,</p> <p>6 балів</p>	<p>протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 3. Організація навчального процесу в системі лінгводидактичної підготовки спеціалістів-філологів.</p> <p>1. Особливості організації навчального процесу у вищому освітньому закладі.</p> <p>2. Призначення навчального плану, навчальної, робочої програми. Аналіз програм</p>	<p>лекція</p> <p>практичне заняття</p> <p>самостійна робота</p>	<p>5, 7, 8, 10, 18, 19, 20, 25, 26, 28</p>	<p>2 год</p> <p>2 год</p> <p>6 год</p> <p>опрацювати відповідні наукові джерела</p>	<p>5 балів,</p> <p>6 балів</p>	<p>протягом семестру згідно з розкладом занять</p>

із лінгвістичних дисциплін у вищій школі. 3. Дидактичні засади кредитно-модульної системи навчання у вищих навчальних закладах. 4. Управління навчальною діяльністю та її методичне забезпечення в умовах кредитно-модульної системи навчання. 5. Технологія управління навчально-творчою діяльністю студентів-філологів.					
Тема 4. Новітні педагогічні технології. 1. Сутність поняття “педагогічна технологія”. 2. Класифікації технологій. 3. Особливості впровадження педагогічних технологій в інших країнах. 4. Проблемне навчання. 5. Кредитно-модульна технологія викладання української мови у вищій школі.	лекція практичне заняття самостійна робота	7, 10, 17, 18, 19, 20, 25, 26, 28	2 год 2 год 6 год опрацювати відповідні наукові джерела	5 балів, 6 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 5. Форми організації навчання й контролю. 1. Форми аудиторної роботи зі студентами. 2. Значення лекції в навчально-виховному процесі. Класифікації лекцій. Вимоги до лекцій. 3. Використання засобів навчання під час лекцій. 4. Практичні, семінарські заняття, колоквіуми, дидактичні ігри. 5. Методика проведення лекційних, практичних і лабораторних занять з лінгвістичних і лінгводидактичних дисциплін.	лекція практичне заняття самостійна робота	1, 9, 10, 18, 19, 20, 25, 26	2 год 2 год 6 год опрацювати відповідні наукові джерела; розробити лекційне заняття за визначеною темою для студентів Факультету філології з сучасної української літературної мови та української мови за професійним спрямуванням	5 балів, 6 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 6.	практичне	4, 10, 18,	2 год	5 балів,	протягом

<p>Методи і прийоми навчання мовознавчих дисциплін у вищому навчальному закладі.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про методи навчання. 2. Класифікації методів навчання. 3. Метод проєктів. 	<p>заняття самостійна робота</p>	<p>20, 23, 25, 26</p>	<p>4 год опрацювати відповідні наукові джерела</p>	<p>6 балів</p>	<p>семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 7. Засоби навчання мовознавчих дисциплін у вищих навчальних закладах.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль та місце засобів навчання в педагогічному процесі вищої школи. 2. Особливості дистанційного навчання у ВНЗ. 3. Лінгводидактичні можливості мережевого сервісу. 	<p>практичне заняття самостійна робота</p>	<p>10, 18, 20, 25, 26</p>	<p>2 год 4 год опрацювати відповідні наукові джерела</p>	<p>5 балів, 6 балів</p>	<p>протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 8. Організація діяльності студентів під час проходження практик.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль практики у формуванні професійної компетентності студентів-філологів. 2. Види практик. 3. Зміст і мета педагогічної практики студентів і магістрантів. 	<p>лекція практичне заняття самостійна робота</p>	<p>10, 11, 15, 20, 23, 25</p>	<p>2 год 2 год 4 год опрацювати відповідні наукові джерела</p>	<p>5 балів, 6 балів</p>	<p>протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 9. Організація контролю за навчально-пізнавальною діяльністю та оцінювання навчальних досягнень студентів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про контроль. Функції контролю. 2. Принципи контролю. Види і форми контролю. 3. Особливості тестового контролю. Види тестових завдань. 	<p>самостійна робота</p>	<p>9, 10, 18, 20, 25, 28</p>	<p>4 год опрацювати відповідні наукові джерела; розробити комплекс тестових завдань за визначеною темою для студентів Факультету філології з сучасної української літературної мови та української мови за професійним</p>	<p>9 балів</p>	<p>протягом семестру</p>

			спрямуванням		
<p>Тема 10. Організація дослідницької діяльності студентів-філологів.</p> <p>1. Значення дослідницької роботи у формуванні майбутніх фахівців. 2. Напрями наукової роботи. 3. Види студентських наукових робіт.</p>	<p>лекція</p> <p>практичне заняття</p> <p>самостійна робота</p>	<p>10, 18, 20, 21, 23, 25</p>	<p>2 год</p> <p>2 год</p> <p>2 год</p> <p>опрацювати відповідні наукові джерела</p>	<p>5 балів,</p> <p>6 балів</p>	<p>протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 11. Організація самостійної роботи студентів.</p> <p>1. Поняття про самостійну роботу. Значення самостійної роботи в навчально-виховному процесі. 2. Роль викладача в організації самостійної роботи студентів. 3.Класифікації типів і видів самостійної роботи.</p>	самостійна робота	10, 20, 21, 25	<p>6 год</p> <p>опрацювати відповідні наукові джерела</p>	9 балів	протягом семестру
<p>Тема 12. Актуальні питання методики навчання мовознавчих дисциплін</p> <p>1. Реалізація сучасних підходів до навчання мовознавчих дисциплін. 2. Упровадження нових фахових дисциплін. 3. Когнітивна методика навчання української мови. 4. Педагогічний дискурс. Суб'єкти дискурсу – викладач-студент. 5. Шляхи і засоби підвищення ефективності педагогічної практики у вищому навчальному закладі. 6.Комп'ютерна лінгводидактика.</p>	самостійна робота	2, 4, 6, 7, 10, 13, 20, 21, 23, 26, 30, 31	<p>8 год</p> <p>опрацювати відповідні наукові джерела;</p> <p>розробити практичне заняття за визначеною темою для студентів Факультету філології з сучасної української літературної мови та української мови за професійним спрямуванням</p>	9 балів	протягом семестру
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт “9.3. Види контролю” Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» [Режим доступу:				

	universytet-imeni-Vasyliya-Stefanyka%с2%bb.pdf). Загальні 100 балів включають: 20 балів за практичні заняття; 15 балів за самостійну роботу; 15 балів за контрольну роботу; 50 балів за іспит.
Вимоги до письмової роботи	Концептуально конкретне й емпірично довершене висвітлення питань.
Практичні заняття	Оцінюються за п'ятибальною системою.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.

7. Політика курсу

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B1%D1%96%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%B3%D1%96%D0%B0%D1%82%D1%83-%D1%83-%D0%94%D0%92%D0%9D%D0%97-%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%BF%D0%B0%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9-%D0%BD%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D1%83%D0%BD%D1%96%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%B8%D1%82%D0%B5%D1%82-%D1%96%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%96-%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8F-%D0%A1%D1%82%D0%B5%D1%84%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B0.pdf?fbclid=IwAR2OZ7ieedYbWar3YLAu5arEPfHIWJvA8ahWmpLODeN6M2XRt7GPFip0uT8> і Положення 2 https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/code_of_honor.doc?fbclid=IwAR14PNKG9iKdUn4NJsoX0rOCZr7YVFeNGdlG3J2alaDNSc_GiizOs3_NQ

8. Рекомендована література

1. Бедь В.В., Малишев А.О. Основи наукової організації праці студентів академії. Ужгород, 2001. – С.12-34.
2. Біляєв О.М. Методика мови як наука // Дивослово. 2002. – № 11. – С. 20-24.
3. Болонський процес у фактах і документах / Упоряд. М.Ф.Степко, Я.Л.Болубаш, В.Д.Шинкарук та ін. К.; Тернопіль: Вид-во ТДПУ, 2003. 52 с. Режим доступу: <http://www.tspu.edu.ua>
4. Бондарчук Ю., Чуйко Г., Чуйко Н. Удосконалення форм і методів навчання відповідно до вимог Болонського процесу // Вища школа. 2005. – № 2. – С. 35-41.
5. Василюк А., Пахоцінський Р., Яковець Н., Сучасні освітні системи: Навч. посібник. Ніжин: НДПУ, 2002. – 139с.
6. Вища освіта в Україні: Навч. посіб. / В.Г. Кремень, С.М.Ніколаєнко, М.Ф.Степко, Я.Я.Болубаш, А.М.Гуржій, М.З.Згуровський, К.М.Левківський, В.Л.Петренко, В.П.Погребняк; За ред. В.Г.Кременя, С.М.Ніколаєнка. К.: Знання, 2005. – 327с.
7. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої освіти: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 384с.
8. Володько В. Педагогічна система навчання: Теорія, практика, перспективи: Посібник для викладача. К.: Педагогічна преса, 2000. 148с.
9. Гронлунд, Норман Е. Оцінювання студентської успішності: Практ. посібник. К.: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005.
10. Дороз В. Ф. Методика викладання української мови у вищій школі. Навч. посібник. – К. – 2008. – 176 с.
11. Єрмоленко С. Синергетика на заняттях із синтаксису у ВНЗ // Українська мова і література. 2006. – № 3. – С. 49-54.
12. Згуровський М. Основні завдання вищої освіти України щодо реалізації принципів Болонського процесу та забезпечення вимог сфери праці // Вища школа: наук.-практ. вид. – 2004. – №5-6. – С.54-61.
13. Колесникова І. Методичний аспект професійного дискурсу: лінгвістична «підтримка» наукової діяльності студента / Українська мова та література. 12 (460), 2006. – С. 24-28.

14. Коротеєва-Камінська В.О. Викладання української мови та українознавства у вищих навчальних закладах (історичний аспект): Навчальний посібник. К.: «Професіонал», 2006. – 304с.
15. Костиця Н. Пошуки нових форм проведення занять з української мови у вищій школі на нефілологічних факультетах // Українська мова і література в школі. 2004. – №3. – С. 53-54.
16. Мегем Є. Спільна творча діяльність викладачів і студентів - основа проектно-технологічної підготовки // Вища освіта України. – 2005. – С. 246-345.
17. Мистецтво бути викладачем: Практ. посіб. / А.Брінклі, Б.Десантс, М.Флемм, та ін. За ред. О.І.Сидоренка. К.: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2003. – 144с.
18. Навчальний процес у вищій педагогічній школі: Навчальний посібник за ред. О.Г.Мороза. К.: НПУ, 2001. – 338с.
19. Нагаєв В.М. Ефективність підготовки кадрів за модульно-рейтинговою технологією // Проблеми розробки та впровадження модульної системи професійного навчання «Модуль 2001»: 36. наук. праць: Проблеми сучасного мистецтва і культури. К.: Наук. світ, 2001. – С. 255-261.
20. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2007.
21. Огіцин Є.С. Методика організації науково-дослідної роботи студентів у вищому навчальному закладі освіти. К., 2003. – 206 с.
22. Олексенко В. Ефективні шляхи вдосконалення змісту і форм підготовки спеціалістів ВНЗ // Вища освіта України. 2004. – №2. – С.66-70.
23. Підготовка вчителя-філолога у педагогічному вищому навчальному закладі : Монографія / за ред. В. Мельничайка, Л.Струганець. Тернопіль, 2017.
24. Попова О. Ділова гра у роботі над мовленнєвою культурою студентів (до проблеми інтеграції курсів) // Українська мова і література в школі. 2005. – № 4. – С. 50-52.
25. Практикум з методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі : Навч. посібник / О. Горошкіна, С. Караман, З. Бакум, О. Караман, О. Копусь / за ред. О. Горошкіної та С. Карамана. – 2015. – 250 с.
26. Скар О. Модернізація форм і методів навчання студентів у контексті кредитно-модульної системи // Вища школа. - 2006. – №3. – С. 33-45.
27. Струганець Л. Мовнокомунікативна компетентність учителя-лідера. Навчальний посібник. Київ, 2016.
28. Тичина А., Грищенко Г.Т. Модульна система вивчення оцінки знань студентів. К.: УДПУ, 1994. – 162 с.
29. Яворська С.Т. Внесок учених у методику навчання мови // Українська мова. 2004. – № 4. – С. 117-126.
30. Яворська С.Т. Методика української мови як наука і навчальна дисципліна // Теоретические и прикладные проблемы русской филологии: Науч.-метод. сб. Славянск: СГПИ, 2001. – Вып. IX. – Ч.1. – С. 192-202.
31. Яворська С.Т. Становлення методики української мови як науки: постаті, проблеми (кінець 80-х початок 90-х р.) //Наука і освіта: Науково-практичний журнал Південного наукового Центру АПН України. Одеса. – 2004. – № 4-5.

Інформаційні ресурси

<http://subject.com.ua/lesson/mova/>
<https://www.schoollife.org.ua/usi-uroky-ukrajinskoji-movy-ta-literatury/>
http://getaloslaveta.blogspot.com/p/blog-page_40.html
http://ukrmogim.blogspot.com/p/blog-page_9409.html
http://filologinya2010.blogspot.com/p/blog-page_55.html
http://www.parta.com.ua/ukr/books/ukr_mova/

<https://academia.in.ua/?q=content/шкільні-підручники-з-української-мови>
<http://ukrlitera.ru/index.php/ukr-mova-ta-literatura/kalplanukr>
http://nico-ukr.at.ua/news/kalendarni_plani/1-0-3

Викладач *кандидат філологічних наук, доцент* **Грещук Валентина Василівна**